

YAYGIN DİN EĞİTİMİ

Mehmet BULUT^(*)

GİRİŞ

Dinin olduğu yerde -şu veya bu şekilde- onun eğitiminin de yapıldığını rahatlıkla söyleyebiliriz. Tabii olan da budur. Çünkü, bireyin olduğu kadar, toplumun da sosyal kontrolünü sağlayan vasıtaların en önemlisi dindir. Dinin vazettiği inanç sisteminin, dünya görüşünün fert ve topluma ulaştırılması eğitim vasıtasıyla mümkün olmaktadır. Din gerçeğinin inkâr edilememesindedir ki, onun eğitimine, fertlerin dinden gelen değer yargılarını öğrenmelerine ve bunları kendilerini izleyen kuşaklara aktarabilmelerine imkân sağlanması inanç ve vicdan hürriyetinin bir gereği olarak kabul edilmiştir.

1. Yaygın Din Eğitimi Nedir?

Toplumun bütün kurum ve birimlerini ilgilendiren genel eğitim, örgün ve yaygın eğitim olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Bireyi hayata hazırlamak gibi yönleri itibariyle bu iki tür eğitimi birbirinden tamamen ayırmak zor olmasına rağmen aralarında farklar da vardır. Kısa ve öz olarak "okuldışı eğitim" diyebileceğimiz yaygın eğitim; fertleri arzu edilen hedeflere ulaştırabilmesi bakımından fonksiyonel bir eğitim alanıdır. Bu eğitim, halka bilgi

veren, ortak milli değerleri kazandıran, toplumu çağdaş medeniyet düzeyine ulaştıran ve fakat bu yolla eğitilenlere diploma vermeye veya sonuçta bir göreve hak kazanabilme imkânını veremeyen bir eğitim olarak anlayabiliriz⁽¹⁾. Türkiye'de nüfus yerleşim düzeninin dağınık olması (40 bin kadar köyümüz var) ve okullaşma oranının düşük olması yaygın eğitimin önemini artırmıştır.

Yaygın eğitimin önemli faaliyetlerinden biri olan "yaygın din eğitimi", yukarıdaki tarifler de gözönünde tutularak, halka dinî bilgi veren, hayatı yorumlama becerisini kazandıran, ortak dinî ve millî değerleri aşıl原因; dinin kardeşlik, fedakârlık, hoşgörü gibi meziyetlerini kazandıran, dini ibadetlerin usulüne uygun yerine getirilmesine yardımcı olan, ama, sonuçta kişiye dinî bir meslek kazandırmayan, bu alanda bir görev alabilme hakkına sahip kılmayan eğitim olarak tanımlayabiliriz⁽²⁾. Diğer bir tarifile yaygın din eğitimi, örgün din eğitimine hiç girmemiş veya herhangi bir kademesinde bulunan veyahut bu kademedен ayrılmış olan vatandaşlara örgün eğitimin yanında veya dışında dinî bilgilerin verilmesidir. Bu tanımda "yaygın din eğitimi" deyimi, temel eğitim, orta öğretim ve yüksek öğretim kurum-

(*) Doktor Öğrencisi-Diyanet İşleri Başkanlığı Dini Yayınlar Dairesi

(1) Devlet Planlama Teşkilatı İkinci Beş Yıl, 1968-1972, Ankara 1972, s. 179; Milli Eğitim ve Din Hayatı, Boğaziçi Yayını, İstanbul 1981, s. 114.

(2) Milli Eğitim ve Din Hayatı, s. 114.

larındaki genel ve mesleki din eğitiminin dışında kalan din eğitim ve öğretimi faaliyetlerinin tümünü içine almaktadır.

Bu makalemizde üzerinde durduğumuz yaygın din eğitimi, her yaş ve eğitim düzeyindeki bireye, örgün din eğitiminin dışında hayat boyu sunulan bir eğitimidir. Bu tür eğitimin faaliyet alanı, camilerdeki hutbe ve vaazlardan dini yayınlara kadar oldukça geniştir. Ayrıca hedef aldığı kitleler de çok değişiktir: Aile, okul, fabrika, ceza ve tutukevleri, hastaneler v.s...

İslâm din eğitiminde yaygın eğitimin ayrı bir önemi vardır. İslâm Peygamberi'nin "**Beşikten mezara kadar...**" ifadesiyle formüle ettiği tahsil buyruğu istisnasız herkesi eğitim ve öğretim etkinliği içerisine çekmektedir. Bu durum İslâm eğitiminin "**umumilik**" esasına dayandığını ortaya koymaktadır. İslâm, bütün insanların doğumdan ölüme kadar eğitim ve öğretim faaliyetlerinin içinde olmalarını istemektedir. Bunun anlamı, yaygın eğitimin İslâm'da daha önemli olmasıdır. Nitekim Hz. Peygamber (SAV), yaygın eğitim faaliyetlerini her zaman ve her yerde sürdürmüştür. Onun eğitim ve öğretim faaliyetlerini kurumlarla sınırlandırmak mümkün olmamakla beraber, eğitsel işlerde evler ve mescitler en fazla öneme sahip yerlerdir. İlk devirlerde eğitim, resmi eğitim ve öğretim yerlerinden çok, ferdi çabalarla sürdürülmüştür. Eğitimin devletçe ele alınması, İslâm tarihinde daha sonraki dönemlerde olmuştur (3).

Buraya kadar söylediklerimiz, yaygın din eğitiminin gereği ve önemini ortaya

koymaktadır. İnsandaki din duygusunu bilinçleştirmek, bu duygunun insan davranışları üzerindeki etkilerini anlamlı bir hale getirmek, böylece din duygusu gibi güçlü ve manevi bir otoriteyi toplumun huzur ve saadeti yönünde daha verimli kılmak, örgün din eğitiminin olduğu kadar yaygın din eğitiminin de hedefidir. Eğitimci İ. Hakkı Baltacıoğlu, örgün ve yaygın din eğitimiyle ulaşılması gereken hedefi şöyle özetlemiştir: "**Şimdi öyle bir din dersi, din kitabı, din konferansı, cami vaazı düşünün ki, İslâm dininin hem akıl, hem gönül dini olduğunu bildiren, Kur'ân âyetleriyle göstermiş olsun. Şimdi böyle bir din anlayışının din kişiliği randımanı böyle olmayanla bir midir?(...)**"(4)

2. Cami ve Yaygın Din Eğitimi

Yaygın din eğitimi için değişik faaliyet alanlarının bulunduğunu söylemiştik. Bu alanlar içerisinde özellikle üzerinde durulması gereken yerler cami ve mescitlerdir. Kuruluşundan itibaren bu yerler, uzun süre, örgün eğitim yeri, yani okul fonksiyonunu da üstlenmiştir. Medine'de inşa edilen Mescid-i Nebevî'nin bitişiğindeki "**Suffe**" ile İslâm eğitiminde okul hayatı başlamış ve bizzat Hz. Peygamber burada dersler vermiştir. Bu devirde mescitler ibadet ve eğitim yeri olmaları yanında her türlü idari, askeri ve siyasi meselelerin görüşülüp karara bağlandığı birer meclis fonksiyonunu da yerine getirmiştir(5). Cami ve mescitlerde bir bilimi öğrenmek amacıyla bir

(3) İbrahim Canan, "İslâm'da Aile Terbiyesi", Din Öğretimi Dergisi, Sayı: 35, s. 55.

(4) İ. H. Baltacıoğlu, *Pedagojide İhtilâl*, İstanbul 1964, s. 122.

(5) M. Faruk Bayraktar, *İslâm Eğitiminde Öğretmen Öğrenci Münasebetleri*, İstanbul 1984, s. 90-94.

öğreticinin etrafına toplananlara "**Halaka (halka)**", bu öğretim usulüne de "**Halka-i tedris**" denmiştir.

Zamanla cami, örgün eğitim ve öğretim faaliyetleri için yetersiz kalıp bu konuda güçlükler ortaya çıkınca cami ve mescitler dışında eğitim öğretim yerleri açma zorunluluğu doğmuştur. Nihayet mektep ve medreselerin açılması, caminin eğitim öğretim görevini hafifletmiş ancak bu fonksiyonunu tamamen ortadan kaldırmamıştır. Camilerde halka, özellikle yaygın din eğitimi faaliyetleri günümüze kadar gelmiştir. Günümüzde camilerde hutbe, vaaz ve benzeri yollarla milyonlarca insan din konusunda bilgilendirilmektedir.

Camilerde verilen din eğitiminde öğretici durumundakiler din görevlileridir (müftü, vaiz, Kur'an kursu öğreticisi, imam-hatip). Türkiye'de yerleşim yerlerinin çoğunda cami bulunması ve bunların çoğunda bir görevlinin (imam) varlığı yaygın din eğitimi için bir avantaj sayılmalıdır. Başta köylerde ve küçük yerleşim birimlerinde olmak üzere imamın, halkın üzerindeki etkisinin oldukça fazla olduğu bilinen bir gerçektir.

Din görevlilerinin vaaz ve hutbelerle telkinde buldukları kitle, her yaş ve kültür seviyesinden insanlardan oluşan bir topluluktur. İslâm dininin mabetleri olan camilere gelenler, hiçbir baskı ve zorlamaya maruz kalmadan, tamamen kendi hür iradeleriyle gelmişlerdir. Amaçları kulluk borçlarını ödemek, Yaraticısına daha yakın olmak amacıyla dini ibadetlerini yerine getirmek ve inandıkları din konusunda malûmat sahibi olmaktır. Böyle yapmak-

la, manevi görev ve sorumluluklarını yerine getirmenin kişiye verdiği huzurla birlikte, hem günlük hayatın sıkıntı, güçlük ve zorluklarından arınmış, hem de çevresindeki insanların haklarına riayetle toplumda sevgi ve hoşgörü ortamını hazırlayacak davranışları kazanmış olur. İşte din görevlileri, yaygın din eğitimi yoluyla bu özellikteki insanlara rehberlik etmek durumundadırlar. Her biri halkla içiçedir. Her yönden onlara örnek olma durumundadırlar. Bu konuları bile başlıbaşına eğitici bir özellik taşır ve bütün bu olaylarda eğitimi ilgilendiren yönler vardır.

Camideki eğitim, anlatım metodunun (pasif metod) hakim olduğu bir kitle eğitimidir. Sözlü iletişim olmaktadır. Vaaz ve hutbelerle yerine getirilen sözlü iletişimin ayrı bir tesir gücü vardır. Kürsü ve minberdeki vaiz ve hatip cemaati etkilemede özel bir fonksiyona sahiptir. Çünkü "**Sözlü olarak yapılan iletişimde anlatım sözden ibaret değildir, o sözlerin içerisine, konuşan kişiden ve hatta dinleyenden de birşeyler katılmaktadır. (...) Yüz yüze anlatımın içerisinde kelimeler, cümlelerden başka vurguların, yüz ifadelerinin, el kol hareketlerinin ve daha bunun ötesinde samimiyet, inandırıcılık ölçüsünün veya bunların karşıtlarının her biri verilmek istenen mesaja birşeyler ilâve edebilir, hatta birşeyler eksiltebilir.**"⁽⁶⁾ Böyle olunca din görevlilerinin bilgi düzeylerinin ve mesleki formasyonlarının yeterli olması ayrı bir önem arz etmektedir. Bir örnek vermek gerekirse; imam-hatip, min-

(6) Saffet Bilhan, *Eğitim Felsefesi*, Ankara 1991, s. 238-240.

berde okuyacağı hutbeyi kendi bilgi birikimi ve hür iradesiyle, hafta içindeki hadiselerle uygun bir şekilde hazırlayabilecek kapasitede olabilmelidir. Başka bir ifadeyle, böyle olması hizmetinin ruhuna daha uygun düşmektedir. Örnek hutbelerin hazırlanarak görevlinin eline verilmesi ve buna ihtiyaç duyulması, biraz da mevcut personelin çoğunluğunun bu beceriyi gösterememesi endişesinden kaynaklanmaktadır.

Yaygın din eğitiminde kitle iletişim araçlarından faydalanmak günümüzde daha büyük bir önem kazanmıştır. Çünkü günümüz insanı, mabetlerde anlatılanların yanında daha başka yollarla sunulan dinî mesajların etkisinde kalabilmektedirler. Yaygın din eğitimi olayını incelediğimizde birbirine ekli değişik mesajlar örgüsünün varlığını kolayca farkedebiliriz. Telefon, teleks, telgraf; mektup, gazete, dergi, broşür; radyo, televizyon, teyp, video kasetleri; dini kitaplar, ansiklopediler; medyanın çeşitli vesilelerle verdikleri dini içerikli ilâveler; içinde dinî kitapların satıldığı büyük şehirlerin seçkin semtlerinde açılan kitapçı dükkânları; seminerler, paneller, konferanslar; toplu iftarlar; dinî gün ve gecelerle ilgili programlar, anma törenleri, sünnet merasimleri... Bütün bunlar, yaygın bir şekilde dinî mesajlar iletmekte, birey ve toplumu etkilemekte, din konusunda kitleleri bilgi sahibi kılmaktadır. Bu bilgiler, insanların kültür birikimi sürecinde gelişip kapsam kazanmaktadır. Oyle ki, "**İletişim kaynaklarının** (basın, kitap, film, radyo, televizyon vb.) **toplumu şartlandırmadaki etkisi nükleer gücün etkisini gerilerde bırakmıştır diyebiliriz.**"⁽⁷⁾ Bu etki din konusu için de söz konusudur.

(7) A.g.e., s. 232.

Günümüzün en etkili iletişim araçlarından olan televizyon, video ve sinema gibi iletişim araçlarından yaygın din eğitiminde yararlanılması yanında, sözü edilen araçlarda yer alan diğer programların din açısından mukaddes sayılan değerleri tezyif ve rencide edici özellikte olmaması da önemlidir.

3. Diyanet İşleri Başkanlığı ve Yaygın Din Eğitimi

Yukarıdan beri sözünü ettiğimiz yaygın din eğitimi ortamlarından özellikle cami ve mescitlerde faaliyet gösterme hak ve sorumluluğu Türkiye'de, Cumhuriyet döneminde Diyanet İşleri Başkanlığına verilmiştir.

Diyanet İşleri Başkanlığı, İslâm dininin inanç, ibadet ve ahlâk esasları ile ilgili işleri yürütmek, din konusunda toplumu aydınlatmak ve ibadet yerlerini yönetmek amacıyla kurulmuştur (3 Mart 1924 tarihli 429 sayılı kanun).

Osmanlı devletinde Hey'et-i Vükelâ (Bakanlar Kurulu) içinde yer alan Şeyhülislâmlıkca düzenlenen ve yönetilen din işleri, 1920-1924 yılları arasında, Türkiye Büyük Millet Meclisi hükümetleri döneminde **Şer'îye ve Evkaf Vekâleti** adıyla İcra Vekilleri Heyetinde yer alan bakanlık tarafından yürütülmüştür. 30 Ekim 1923'de kurulan ilk Cumhuriyet hükümetinde de yerini koruyan bu vekâlet, 3 Mart 1340 (1924) ve 429 sayılı kanunla kaldırılmıştır. Aynı kanunla, sözü edilen vekâletin yerini kısmen doldurmak ve yukarıda belirtilen görevleri üstlenmek üzere **Diyanet İşleri Reisliği** kurulmuştur. Böylece din işleri,

Başvekâlete bağlı ve devlet teşkilâtı içinde yer alan bir kurum olarak bu teşkilâta bırakılmıştır. 1961 Anayasasının 154. maddesiyle adı "**Diyanet İşleri Başkanlığı**" olarak değiştirilmiş, teşkilât bir Anayasa kuruluşu olarak benimsenmiş, "**Genel İdare**" içinde yer verilmiş ve özel kanununda gösterilen görevleri yerine getirmesi öngörülmüştür. Anayasanın öngördüğü doğrultuda, 22 Haziran 1965 tarih ve 633 sayılı "**Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun**"'la Başbakanlığa bağlı olarak yeniden düzenlenen teşkilâtın görevleri "**İslâm dininin inançları, ibadet ve ahlâk esasları ile ilgili işleri yürütmek, din konusunda toplumu aydınlatmak ve ibadet yerlerini yönetmek**" olarak belirlenmiştir.

1982 Anayasası da 136. maddesiyle Genel idare içerisinde yer alan Başkanlığın; "**Laiklik ilkesi doğrultusunda, bütün siyasi görüş ve düşüncelerin dışında kalarak ve milletçe dayanışma ve bütünleşmeyi amaç edinerek**" özel kanununda gösterilen görevleri yerine getirmesi istenmiştir (T. C. Anayasası, Madde: 136). Ancak sözü edilen kanunu henüz çıkmamıştır.

Diyanet İşleri Başkanlığı, bugün, devletin sağladığı kadro ve bütçe imkânlarıyla ve resmi din görevlileri aracılığıyla ülke çapında din hizmeti sunmaktadır. Ancak Laik Türkiye Cumhuriyeti devletinde, bir Diyanet teşkilâtının varlığı ötedenberi tartışılmaktadır.

Diyanet'in yaygın din eğitimi faaliyetleri müftü, vaiz, imam-hatip, Kur'an kursu öğreticisi ve diğer görevlileri

tarafından yürütülmektedir. Camilerde vaaz ve hutbeler, dini sohbetler; okul çocukları için yaz kursları; halka yönelik konferanslar; basılı, sesli, görüntülü yayın faaliyetleri; halk tarafından sorulan dini soruların cevaplandırılması; ceza ve tutukevleri gibi yerlerde irşad faaliyetleri ve benzeri çalışmalar Diyanet'in yaygın din eğitimi faaliyetleridir.

Burada üzerinde durulması gereken husus şudur: Ülkemizde yaygın din eğitimi -ki resmi sorumluluk Diyanet'e aittir- çağın şartlarına göre dizayn edilemek için bu alanda çok yönlü ciddi araştırmalara ihtiyacımız vardır. Herşeyden önce şu soruların cevapları ilmi ölçüler içerisinde cevaplarını bulmalıdır: Tarihi seyri içerisinde İslâm ve Türk dünyasında ve özelde Diyanet İşleri Başkanlığı döneminde yaygın din eğitimi faaliyetleri nasıl bir gelişme göstermiştir? Uygulama alanları nereler olmuştur? Öteden beri şu veya bu şekilde verilen yaygın din eğitimi faaliyetleri halkın ihtiyaçlarına ne ölçüde cevap verebilmiştir? Cumhuriyet dönemi kuruluşu olan ve halkı din konusunda aydınlatmak görevini resmen üstlenen Diyanet'in bu tür eğitimde şu andaki yeri ve fonksiyonu nedir? Halk nazarındaki itibarı ne durumdadır? Halkın ve siyasi yapının Diyanet'e bakış açısı öteden beri nasıl olmuştur? Yaygın din eğitimi amacıyla Diyanet'çe hazırlanıp uygulanan programların mahiyeti, içeriği, toplum ihtiyaçlarına cevap verebilme keyfiyeti ne durumdadır? Bu ve benzeri sorular değişik boyutlarıyla ilmi ölçüler içerisinde ele alınmadığı gibi kamu oyununda ve aydınlarca da yeteri kadar tartışıldığı söylenemez. Halbuki bu soruların cevaplarının araştırılması, toplumda arzu edilen sağlıklı dini tutum, davranış ve becerilerin

kazandırılması yönünde Başkanlığın yapacağı faaliyetlere katkı sağlayacağı gibi, hızla değişen toplumun dinî ihtiyaçlarını çağın şartlarına uygun olarak karşılayabilmede belli bir seviyeyi yakalama imkânı doğabilecektir.

4. Yaygın Din Eğitiminin Önemi

Örgün din eğitimi kadar yaygın din eğitimi de Türkiyemiz için oldukça önemlidir. Bu önemi izahtan önce, ülkemizin genel eğitim durumunu hatırlamakta fayda vardır. Yukarıda da belirttiğimiz gibi, Türkiye'de okullaşma oranı henüz istenilen seviyeye ulaşmamıştır. Bu durum büyük bir kitleyi eğitim nimetinden yoksun bırakmaktadır. Diğer yandan mevcut okul sistemiyle ilk eğitimden birinci devreye geçişte % 51, ortaokuldan liseye geçişte % 35 vermektedir⁽⁸⁾. Bu durum genel eğitimde yaygın eğitimin önemini artırmaktadır. Ayrıca, nüfusunun önemli bir bölümünün köylerde oturduğu "geleneksel yapılı" toplumlarda kişinin eğitimi "resmi eğitim"den (okul eğitimi) ziyade "temel hayat eğitimi" olduğu düşünülürse bu tür eğitimin Türk toplumu için önemli bir faaliyet alanı olacağı kolayca anlaşılır⁽⁹⁾.

Din eğitiminin yaygın türünden olanına gelince, Türk toplumu için bunun daha büyük bir öneme sahip olduğu şüphesizdir. Çünkü örgün eğitimin temel eğitim safhasında (ilkokul), bugünkü uygulamada Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi dersinin yalnız 4 ve 5. sınıflarda verildiği (nasıl ve kimlerce verildiği üzerinde burada

durmuyoruz) hatırlanırsa, ilkokuldan sonra orta dereceli herhangi bir okula devam etme imkânını elde edememiş çok sayıda gencin örgün eğitimle yeterli din kültürü almadan hayata atılmış olacağı kolayca anlaşılır. Biraz geriye doğru gidip de, ülkemiz okullarında din eğitiminin hiç yapılmadığı, isteğe bağlı yapıldığı dönemlerin de olduğu dikkate alınırsa meselenin önemi daha iyi anlaşılacaktır. Bilindiği gibi, yükseköğretim kurumlarımızda ise din derslerine yer verilmemektedir. Hayat boyu eğitimi gerekli olan din kültürünün bu şartlar altında ancak yaygın eğitim yoluyla telâfi edilebileceği düşünülmelidir. Halkın bu yolla eğitilmesine gerçekten ihtiyaç da vardır. Sonra mahiyeti ve uygulanışı itibariyle, yaygın din eğitimi örgün din eğitimindeki din kültürü derslerinden farklıdır. Yürürlükteki Anayasada ilk ve orta öğretimde zorunlu kılınan Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi dersi, öğrencileri din konusunda bilgilendirmeyi amaçlar. Genel eğitim kuralları uygulanarak İslâm dininin ve diğer dinlerin tanınması sağlanır. Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi dersinin amaçları arasında, çocuğu belli bir dinin mümini olarak yetiştirmek ve öğrenciye dindarlık kazandırmak gibi bir gaye söz konusu değildir. Yaygın din eğitiminde en azından durumun böyle olmadığını söyleyebiliriz. Söz gelimi camide verilen bir vaaz ve okunan bir hutbe ile arzu edilen sadece cemaati bilgilendirmek değil, onların dinin emrettiği şekilde yaşamaları da istenmektedir. Esasen camide toplanan insanlar mecburi değil, gönüllü olarak dinî teknelere muhatap olmaktadır. Eğitici durumundaki görevlinin bir yerde amacı, alıcı

(8) Fatma Varış, *Eğitim Bilimine Giriş*, Ankara 1988, s. 199.

(9) Nermin Erdentuğ, *Türkiye'de Çağdaşlaşma ve Kültür Münasebetleri*, Ankara 1981, s. 2.

durumundaki cemaatine dindarlık kazandırmaktır.

SONUÇ:

Halkımızı din konusunda aydınlatmada yaygın din eğitiminin sahip olduğu konuma paralel olarak Diyanet İşleri Başkanlığı bu alanda daha titiz ve daha verimli bir çalışma içerisine girmelidir. Çağımız şartlarına ve insanımızın ihtiyaçlarına göre bu alanda mega projelerimiz olmalıdır. Din ve ahlâk eğitiminin Türkiye şartlarında oldukça duyarlıklı konular olduğu unutulmamalıdır. Müslüman Türk insanının dini ihtiyaçları gözönünde tutulduğunda din hizmetinin resmi sorumlusu Diyanet'in hizmet alanında devamlı yeni hamleler içerisinde olması sonucu çıkıyor. Hizmetlere yeni seviyeler kazandırılmaması halinde ortaya çıkacak

boşlukların daha başka yollardan karşılanma cihetine gidileceği ve sonuçta içinden çıkılmaz problemlerin ortaya çıkacağı unutulmamalıdır.

Vaaz ve hutbelerde, dini yayınlarda işlenen konuların kendi mantığı ve yöntemi içerisinde, yani dini metinlere göre açıklanması bu tür eğitimin bir gereğidir. Ancak çağın sağladığı yeni imkânlardan bu alanda azami istifade cihetine gitmek bir zorunluluktur. Hangi metod ve vasıta hizmette azami verimi sağlayacaksa onu yakalamakta gayret göstermek İslam'ın espirisine daha uygun olmalıdır.

Devlet kurumlarını çağın şartlarına göre dizayn etmek, modern devletin görevlerindedir. Diyanet İşleri Başkanlığı böyle bir hamlede ilk sırayı alan bir kuruluş olmalıdır.

